

INTERPELLATION TILL STATSRAÅD

Från Riksdagsförvaltningen
2024-04-18
Besvaras senast
2024-05-02

Till utrikesminister Tobias Billström (M)

2023/24:706 Försäljning av övervakningsutrustning till Iran

På grund av allvarliga kränkningar av mänskliga rättigheter i Iran har EU infört sanktioner mot landet. Restriktionerna riktar sig mot dem som medverkar i eller är ansvariga för ledning eller genomförande av allvarliga kränkningar av de mänskliga rättigheterna. Tillgångar och ekonomiska resurser som tillhör, ägs, innehas eller kontrolleras av dem fryses genom EU:s förordning nummer 359/2011 om restriktiva åtgärder mot vissa personer, enheter och organ med hänsyn till situationen i Iran. Av förordningen framgår även de artiklar som reglerar vilka produkter som omfattas av exportförbud till Iran.

Av artikel 1 b i EU-förordningen framgår att det finns ett generellt förbud mot överföring och export av vissa produkter till Iran. De övervakningsprodukter som omfattas av förbudet framgår av bilaga IV till EU-förordningen. Därtill är det enligt artikel 1 c i samma förordning förbjudet att tillhandahålla tekniskt bistånd eller förmedlingstjänster i samband med utrustning, teknik och programvara som anges i bilaga IV.

Bilaga IV omfattar inte alla typer av övervakningsutrustning, och listan med utrustning innehåller inte övervakningskameror. När det gäller AI-tracking software går det inte att utesluta att sådan programvara skulle kunna omfattas. Viktigt att beakta i sammanhanget är att utrustningen, tekniken och programvaran i bilaga IV endast omfattas om det rör sig om ”system för avlyssning och övervakning av internet samt tele- och satellitkommunikation”.

Enligt ett reportage från 2023 från det tyska public service-bolaget ARD levererade det tyska företaget Bosch tusentals övervakningskameror till Iran som används för att övervaka kvinnor som trotsar landets strikta islamiska lagar.

Enligt en iransk aktivist som talade med ARD skickas en larmsignal till polisen när en kamera fångar en grupp på fem till tio personer vid en protest, och inom några minuter kommer säkerhetsstyrkor för att avbryta demonstrationerna.

Enligt Boschs egen utsago har företaget sålt 8 000 kameror till Iran mellan 2016 och 2018. Bosch hävdar att de sålde hårdvaran till distributörer i Iran, som sedan sålde enheterna till myndigheter och säkerhetsstyrkor.

Det är i dag oklart om Bosch och andra europeiska företag fortsätter sälja

övervakningsutrustning till regimen i Iran, direkt eller indirekt. Bosch har verksamhet i Iran i partnerskap med banken Bank Mellat, som har den iranska staten som en av sina ägare.

Det är självklart oacceptabelt att europeiska företag genom försäljning av teknisk utrustning ska vara delaktiga i att möjliggöra och förvärva förtrycket i Iran, speciellt ett förtryck som är riktat mot specifikt kvinnor.

Samtidigt som regimen i Iran övergår till att digitalisera sitt förtryck täcker inte de EU-förordningar som finns på plats alla de digitala verktyg som kan exporteras till Iran från EU i syfte att regimen ska få fler verktyg för att övervaka befolkningen.

Med anledning av detta vill jag fråga utrikesminister Tobias Billström:

1. Avser ministern och regeringen att verka för en heltäckande lagstiftning på EU-nivå för att säkra ett förbud av all export av övervakningsutrustning från EU och dess medlemsstater till Iran?
2. Avser ministern och regeringen att verka för en lagstiftning på nationell nivå för att säkra ett förbud av all export av övervakningsutrustning från Sverige till Iran?
3. Hur avser ministern och regeringen att verka för att företag inom Sverige och andra medlemsstater inom EU inte har lagliga möjligheter att sälja någon form av övervakningsutrustning som kan användas av regimen i Iran mot dess befolkning?
4. Anser ministern att EU:s exportförbud av övervakningsutrustning till Iran bör skärpas?

.....
Nima Gholam Ali Pour (SD)

Överlämnas enligt uppdrag

Gergö Kisch